

Cynllun Hybu'r Gymraeg yng Ngwynedd 2018-2023

Cynnwys

	Tudalen
1. Cyflwyniad	1
2. Crynodeb o'r sefyllfa bresennol a'r heriau	2
3. Beth hoffem ni ei weld?	4
3.1 Maes Blaenoriaeth 1: Iaith y cartref	5
3.2 Maes Blaenoriaeth 2: Iaith dysgu	8
3.3 Maes Blaenoriaeth 3: Iaith gwaith a gwasanaeth	11
3.4 Maes Blaenoriaeth 4: Iaith y gymuned	15
3.5 Maes Blaenoriaeth 5 : Ymchwil a thechnoleg – gosod y seiliau cywir	18
5. Gweithredu'r Strategaeth	20

1. Cyflwyniad

Mae Safonau'r Gymraeg, a osodwyd ar y Gyngor Gwynedd yn unol ag **Adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011** yn gosod disgwyliad ar y Cyngor i lunio strategaeth hybu 5 mlynedd fydd yn dangos sut yr ydym yn bwriadu mynd ati i hybu'r Gymraeg ac i hwyluso defnyddio'r Gymraeg ar draws y sir.

Mae gan Gyngor Gwynedd hanes hir o hybu a gwarchod yr iaith fel cyfrwng cyfathrebu naturiol ei wasanaethau. Rhoir lle amlwg i'r Gymraeg yng nghynlluniau strategol y Cyngor, ac mae Polisi Iaith y Cyngor hefyd yn nodi ein hymrwymiad drwy ddatgan y rhoir cyfrifoldeb ar **holl** Swyddogion ac Aelodau'r Cyngor i hyrwyddo'r Gymraeg ym mhob rhan o'u gwaith.

Mae **Cynllun y Cyngor 2018-2023** yn nodi mai un o'i amcanion llesiant yw sicrhau bod holl drigolion Gwynedd yn cael byw mewn cymdeithas naturiol Gymraeg.

Mae'r strategaeth hon yn adeiladu ar y gwaith a wnaed ar sail Strategaeth Iaith Gwynedd 2014-18, oedd yn cael ei harwain gan Hunaniaith, y fenter iaith yng Ngwynedd, sydd yn gweithredu fel rhan o uned iaith y Cyngor. Mae'r strategaeth hon yn nodi'r cyfleoedd o ran hybu a chynyddu defnydd o'r Gymraeg fel rhan naturiol o fywyd dyddiol yn y sir. Bydd y Strategaeth hefyd yn cynnig syniadau ar gyfer cyfraniad Gwynedd tuag at **Strategaeth Iaith Llywodraeth Cymru, Cymraeg 2050**, sydd yn gosod y nôd o gael miliwn o siaradwyr Cymraeg yng Nghymru erbyn 2050.

Gyda'r Cyngor yn arwain y strategaeth newydd yn hytrach na Hunaniaith, y fenter iaith yng Ngwynedd, bydd y Strategaeth hefyd yn adlewyrchu ymrwymïadau ehangach y Cyngor yng nghyswllt y Gymraeg, mewn sawl maes megis addysg, cynllunio a gwasanaethau cymdeithasol a gofal,* ac yn ategu'r blaenoriaethau a nodir yng **Nghynllun y Cyngor a Chynllun Llesiant Gwynedd a Môn**.

Bydd gweithrediad a llwyddiant y Strategaeth yn ddibynnol ar gydweithio rhwng nifer o bartneriaid, yn gyrrff cyhoeddus ac yn grwpiau cymunedol, er mwyn mynd i'r afael â'r heriau a'r rhwystrau amrywiol sydd yn wynebu'r Gymraeg ar draws y sir.

*Fframwaith strategol olynol Mwy na Geiriau.... ar gyfer gwasanaethau Cymraeg mewn iechyd, gwasanaethau cymdeithasol a gofal cymdeithasol

<http://gov.wales/topics/health/publications/health/guidance/words/?lang=cy>

2. Crynodeb o'r sefyllfa bresennol a'r heriau

2.1 Ystadegau allweddol

Yn ôl cyfrifiad 2011, mae 65.4% o boblogaeth Gwynedd yn gallu siarad Cymraeg.

Gwelwyd cynnydd yng nghanran y siaradwyr Cymraeg yn rhai ardaloedd o Wynedd, gan gynnwys Waunfawr, Ogwen, Y Groeslon, Llanbedr, Corris/Mawddwy, a gwelwyd cynnydd yn ôl dros y trothwy 70% yn ward Clynnog.

Ond gwelwyd gostyngiad yn gyffredinol yn nifer y wardiau lle mae dros 70% o'r boblogaeth yn gallu siarad Cymraeg, gyda 39 allan o 71 ward ar ôl yn ôl cyfrifiad 2011.

Gwelwyd y cwmp mwyaf yn y grŵp oedran 65+, a'r cynnydd mwyaf ymysg y trigolion 'fengaf un, yn y grwpiau oedran 3-4 oed (70.9% i 73.0%) a 5-15 oed (91.8% i 92.3%), sydd yn awgrymu bod y gwasanaethau blynyddoedd cynnar a'r system addysg yn gwneud gwaith da o osod sylfeini cadarn i'n plant a phobl ifanc yn eu gallu a'r defnydd o'r Gymraeg.

2.2 Crynodeb o'r heriau

Er mwyn i ni allu canfod cyfleoedd i gynyddu nifer siaradwyr Cymraeg ac i gynyddu defnydd ohoni, mae angen i ni hefyd allu cydnabod yr heriau a'r rhwystrau sydd yn atal hynny. Mae angen i ni allu adnabod yr ardaloedd o'r sir, neu'r rhannau o fywyd, lle mae pobl yn defnyddio llai o'r iaith yn eu bywyd dyddiol, a deall pa ffactorau sydd yn gallu effeithio ar ddefnydd personol unigolyn o'r iaith.

Yn sicr ddigon, cael pobl i ddefnyddio'r sgiliau a'r gallu sydd ganddyn nhw i siarad Cymraeg, a hynny mewn cymaint â phosib o gyd-destunau, yw'r ffactor bwysig i ffyniant yr iaith yng Ngwynedd.

Er mwyn gallu annog hynny, mae angen ystyried effaith y ffactorau canlynol, a sut y gallwn fynd i'r afael â nhw er mwyn cynyddu'r cyfleoedd i bobl ar draws y sir ddefnyddio ac arddel yr iaith o ddydd i ddydd:

- **Heriau daearyddol:**

Gwahaniaethau yn nifer a chanran y siaradwyr ar draws y sir yn golygu bod angen atebion ac ymyraethau gwahanol. Amrywiaeth hefyd yn y swyddi/gwasanaethau sydd ar gael mewn rhai ardaloedd gwledig sydd yn cael effaith ar gryfder yr iaith.

- **Newidiadau demograffig:**

Pobl ifanc yn symud allan o'r ardal i chwilio am waith a theuluoedd ddim yn symud i mewn oherwydd diffyg gwasanaethau yn gallu arwain at boblogaeth hŷn.

- **Trosglwyddo'r iaith o fewn y teulu:**

Teuluoedd ddim yn trosglwyddo'r iaith i'w plant gan arwain at golli'r Gymraeg fel iaith y cartref.

- **Colli nifer siaradwyr ar ôl 16 oed:**

Dim dilyniant cadarn o ddefnydd wrth adael addysg a phobl ifanc yn rhoi'r gorau i ddefnyddio'r iaith wrth fynd mewn i fyd gwaith a bywyd cymdeithasol fel oedolion.

- **Statws y Gymraeg fel iaith busnes:**

Y Gymraeg ddim yn cael defnydd digon amlwg gan fusnesau.

- **Hyder unigolion yn eu gallu a'u sgiliau:**

Diffyg cyfleoedd i ddefnyddio'r iaith yn rheolaidd wrth gymdeithasu ac anawsterau wrth ddefnyddio gwasanaethau Cymraeg yn gallu arwain at ddiffyg hyder ac at lai o ddefnydd.

3. Beth hoffem ni ei weld?

Dyma grynhoi ein gweledigaeth a'r newid yr hoffem ei weld yng Ngwynedd dros y blynyddoedd nesaf.

- Teuluoedd sydd yn gweld gwerth i'r iaith ac yn ei defnyddio fel iaith y cartref.
- Ysgolion sydd yn rhoi bob cefnogaeth ac anogaeth i ddatblygu siaradwyr Cymraeg rhugl.
- Plant a phobl ifanc sydd yn gweld gwerth i'r iaith fel sgil ar gyfer eu bywyd ac fel cyfrwng adloniant a chymdeithasu ac sydd yn ei defnyddio ym mhob rhan o'u bywyd.
- Sefydliadau a chyrrff sydd yn cynnig gwasanaethau Cymraeg yn gyson ac yn safonol.
- Sector busnes sydd yn rhoi gwerth a statws i'r iaith ac sy'n deall gwerth y Gymraeg fel sgil ac adnodd.
- Grwpiau cymunedol yn cael cefnogaeth i gynnal y Gymraeg fel cyfrwng cyfathrebu naturiol.
- Y Gymraeg yn cael blaenoriaeth amlwg mewn cynlluniau economaidd, tai a chynllunio yn lleol er mwyn sicrhau bod unrhyw gynlluniau a datblygiadau yn cyfrannu yn gadarnhaol at ymdrechion i ddiogelu a chryfhau sefyllfa'r iaith yn ein cymunedau.
- Trigolion sydd yn hyderus wrth ddefnyddio'r Gymraeg ac yn dangos agwedd gadarnhaol ac ewyllys da tuag ati.

Yn rhan nesaf y ddogfen, byddwn yn trafod rhai o'r pwyntiau uchod dan bum maes thematig, sydd hefyd yn cyd-fynd gyda'r blaenoriaethau a osodir yn **Strategaeth Llywodraeth Cymru, Cymraeg 2050**.

Byddwn maes o law yn llunio cynllun gweithredu ar sail y blaenoriaethau hynny, fydd yn manylu ar sut y bydd y Cyngor cyfan, ynghyd â phartneriaid cymunedol a chyhoeddus eraill, yn mynd ati i hybu'r Gymraeg a chynyddu defnydd ohoni yn y sir.

3.1

Maes Blaenoriaeth 1: laith y cartref

Y weledigaeth...

- Dealltwriaeth ymysg rhieni o werth trosglwyddo'r Gymraeg i blant, ac o fanteision dwyieithrwydd ac amlieithrwydd.
- Cynnydd yn nifer y plant cyn oed ysgol sydd yn cael cyfleoedd chwarae cyfrwng Cymraeg.
- Cynnydd yn nifer y rhieni sydd yn dysgu rhywfaint o Gymraeg ac yn defnyddio'r sgiliau hynny gyda'u teuluoedd.
- Cynnydd yn nifer y plant sydd yn dod o aelwydydd lle mae mwy nag un iaith yn cael ei siarad yn gallu siarad Cymraeg.

Y darlun ystadegol...

Mae 90% o blant 3-4 oed Gwynedd sydd yn dod o gartrefi lle mae'r ddau riant yn siarad Cymraeg yn gallu siarad Cymraeg.

Mae 63% o blant 3-4 oed yn gallu siarad Cymraeg pan mai dim ond un riant sydd yn siarad Cymraeg ar yr aelwyd.

Yn fwy cadarnhaol fyth, mae 35% o blant sydd yn cael eu magu ar aelwydydd lle nad oes yr un o'r ddau riant yn siarad Cymraeg, yn cael eu nodi fel siaradwyr Cymraeg yng nghyfrifiad 2011.

Beth sydd angen digwydd nesaf?

Mae angen parhau i gydweithio gydag asiantaethau a phartneriaid ym maes blynyddoedd cynnar er mwyn sicrhau bod negeseuon cadarn a chyson yn cael eu rhannu gyda rhieni am werth yr iaith, nid yn unig i'r plant ond i'r teulu cyfan, ac annog mwy o rieni i ddysgu'r iaith ochr yn ochr â'u plant.

Rhaid sicrhau bod ymdrechion yn cael eu targedu yn briodol, a bod cyfleoedd chwarae, fydd yn annog rhieni a gofalwyr i ddefnyddio'r Gymraeg efo'u plant, yn cael eu cynnig yn gyson ar draws y sir. Bydd angen felly sicrhau bod adnoddau ac arbenigedd yn cael eu rhannu yn effeithiol rhwng y sefydliadau a darparwyr hyn er mwyn cael y dylanwad a'r cyrhaeddiad gorau posib.

Mae lluo o ddarparwyr unigol a grwpiau annibynnol yn bodoli yn y sir, er enghraifft, sydd yn cynnig amrywiaeth o weithgareddau anffurfiol i rieni a phlant ifanc, megis sesiynau stori a chân a sesiynau nofio ac ymarfer corff. Mae nifer fawr o warchodwyr plant hefyd yn cynnig gofal cyfrwng Cymraeg ac sydd â dylanwad mawr ar gaffaeliad iaith plant ifanc.

Mae cyfle yma i fod yn dylanwadu ar y darparwyr hynny drwy gynnig sesiynau ymwybyddiaeth iaith a hyfforddiant wedi ei deilwra yn arbennig ar eu cyfer ar faterion megis sut i drosglwyddo negeseuon cadarnhaol am y Gymraeg i rieni. Mae Hunaniaith eisoes yn gwneud rhywfaint o waith fel hyn, ar y cyd efo Cymraeg i Blant, a hoffem weld hynny yn parhau ac yn ehangu dros y blynyddoedd nesaf.

3.2

Maes Blaenoriaeth 2: Iaith dysgu

Y weledigaeth...

- Ysgolion sydd yn rhoi bri a gwerth i'r Gymraeg drwy barhau i weithredu'r Siarter Iaith a Strategaeth Uwchradd yn yr ysgolion.
- Cynnydd yn nifer y bobl ifanc sydd yn dewis astudio ac yn derbyn cymwysterau drwy gyfrwng y Gymraeg.
- Mwy o ddisgyblion yn parhau i wella eu sgiliau Cymraeg wrth drosglwyddo o'r cynradd i'r uwchradd ac i addysg ôl-orfodol.

Y darlun ystadegol...

Yn ôl Cyfrifiad 2011 mae 1,997, sef 73% o blant 3-4 oed Gwynedd yn gallu siarad Cymraeg, a 13,038, sef 92% o'r plant 5-15 oed.

Yn ôl ystadegau'r Siarter Iaith, a gyhoeddwyd yn Asesiad Llesiant Gwynedd yn ddiweddar, dim ond 41.2% o ddisgyblion CA2 sydd yn defnyddi'r Gymraeg "bob amser" ar iard neu fuarth yr ysgol.

Mae canran y siaradwyr Cymraeg yng Ngwynedd yn gostwng yn sylweddol wrth symud o'r grŵp oedran 3-15 oed i 16-24 oed, o 89% i 58.6%.

Mae Strategaeth Llywodraeth Cymru, Cymraeg 2050 yn nodi bod dros hanner dysgwyr Cymru yn gadael yr ysgol yn 16 oed, gan symud ymlaen i addysg bellach, seiliedig ar waith, neu gyflogaeth.

Beth sydd angen digwydd nesaf?

Mae sawl cynllun yn cael ei weithredu gan adran addysg y sir sydd yn mynd i'r afael â'r maes hwn, gyda Pholisi Iaith Adran Addysg Gwynedd a Chynllun Strategol y Gymraeg mewn Addysg yn gosod sylfeini cadarn ar gyfer y gwaith hwnnw. Wrth ymestyn gweithrediad a dylanwad y cynlluniau hynny dros y blynyddoedd nesaf rydym yn gobeithio cael dylanwad cadarnhaol ar ddefnydd ac ar ddewisiadau ieithyddol pobl ifanc, fydd yn ei dro yn arwain at agwedd fwy cadarnhaol tuag at y Gymraeg wrth iddynt dyfu yn oedolion.

Y prif brosiect fydd **Strategaeth Iaith Uwchradd** y sir, sydd wedi ei datblygu i fod yn ddilyniant i waith y Siarter Iaith yn ysgolion cynradd y sir – cynllun a ddatblygwyd dan y Strategaeth Iaith sirol flaenorol. Nod y Strategaeth Uwchradd yw sicrhau bod y Gymraeg yn gyfrwng effeithiol ar gyfer bywyd a gwaith yr ysgol yn ei holl agweddau, gan ddylanwadu'n gadarnhaol ar ddefnydd ieithyddol plant a phobl ifanc, mewn cyd-destun cwricwlaidd a chymdeithasol.

Bydd pob ysgol yn gweithredu'r **Strategaeth Iaith Uwchradd** ac yn gweithio i sicrhau fod holl randdeiliaid yr ysgol ynghlwm â'r cynllun.

Mae'r **Siarter Iaith** yn parhau i dyfu hefyd - a bellach yn cael ei gweithredu led-led Cymru dan arweiniad y Llywodraeth. Mae'r prosiect hwn yn golygu bod ysgolion cynradd yn gwneud gwaith da i ddylanwadu ar agweddau a defnydd iaith disgyblion y tu allan i'r ystafell ddosbarth, a bydd parhau i gynnig cefnogaeth ac arweiniad i staff a theulu yr ysgol i weithredu'r Siarter yn allweddol.

Addysg ôl-orfodol

Byddwn hefyd yn gweithredu i geisio lleihau nifer y siaradwyr Cymraeg sydd yn cael eu colli wrth iddynt adael yr ysgol a'i dylanwad.

Mae cyswllt amlwg yma gyda defnydd o'r iaith mewn gwaith, a'r angen i bobl ifanc weld ei gwerth fel sgil ac ased. Byddwn felly'n cydweithio gyda darparwyr addysg ôl-orfodol er mwyn cryfhau'r cyswllt rhwng cyrsiau galwedigaethol a'r cyfleoedd gwaith a chyflogwyr yn y sir sydd yn chwilio am weithwyr gyda sgiliau ieithyddol, a sicrhau bod y gallu a'r sgiliau sydd eu hangen ar gyfer y byd gwaith yn lleol yn cael ei fodloni gan y system addysg.

3.3

Maes Blaenoriaeth 3: laith gwaith a gwasanaeth

Y weledigaeth...

- Cynnydd yn nifer y trigolion sydd yn defnyddio'r Gymraeg wrth weithio a defnyddio gwasanaethau – wyneb yn wyneb ac ar lein.
- Gwella ymwybyddiaeth ymysg perchnogion a rheolwyr busnesau am werth sgiliau Cymraeg ymysg eu gweithlu a chynnig gwasanaethau cyfrwng Cymraeg.
- Cynyddu dealltwriaeth ac ymwybyddiaeth o gyfleoedd y gall technoleg ac adnoddau Cymraeg eu cynnig i gynyddu defnydd a hyder o'r Gymraeg yn y gwaith.
- Y Gymraeg yn cael lle canolog mewn trefniadau cydweithio ac mewn cynlluniau strategol traws-sirol.

Y darlun ystadegol...

Yn ôl ymchwil Arolwg Defnydd Iaith Cenedlaethol 2013-15, mae 85% o siaradwry Cymraeg rhugl Gwynedd yn defnyddio'r Gymraeg bob dydd. Mae hyn wedi gostwng o'r 90% a nodwyd yn yr Arolwg ar gyfer 2004-06.

Mae dros 90% o staff Cyngor Gwynedd yn siaradwyr Cymraeg, sydd yn golygu bod posib i holl drigolion Gwynedd gael gafael ar wasanaethau cyfrwng Cymraeg, lle bynnag y byddant.

Beth sydd angen digwydd nesaf

Byddwn yn ceisio sicrhau bod cyn lleied o rwystrau â phosib i bobl ddefnyddio gwasanaethau cyfrwng Cymraeg, a'u bod hefyd yn hawdd eu deall a'u defnyddio.

Bydd hyn yn golygu defnyddio ein dylanwad drwy'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus i gynyddu defnydd o'r Gymraeg o fewn cyrff cyhoeddus yn y sir i sicrhau bod gwasanaethau cyson ac o safon ar gael i'r trigolion. Bydd angen annog defnyddwyr i ddefnyddio'r Gymraeg bob amser yn eu cyswllt cyntaf gyda chyrff cyhoeddus, yn ogystal â datblygu dealltwriaeth ymysg y cyrff eu hunain o'r arfer gorau wrth gyfarch defnyddwyr yn y cyswllt cyntaf hwn.

Drwy sicrhau bod gan weithluoedd y sgiliau angenrheidiol a bod busnesau yn deall yr angen i roi gwerth a statws i'r Gymraeg wrth recriwtio byddwn yn cynyddu'r cyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg wrth ddefnyddio gwasanaethau.

Dros y blynyddoedd nesaf, bydd y Cyngor fel cyflogwr yn datblygu amrywiaeth eang o hyfforddiant iaith er mwyn datblygu sgiliau'r gweithlu, rhoi cyfleoedd i ddysgwyr ymarfer er mwyn arwain at newid arferion, a cheisio delio gyda materion o ddiffyg hyder mewn sgiliau ysgrifenedig. Byddwn hefyd yn gweithio ar fodolau newid ymddygiad, ermwynceisiodylanwadumewnfforddgadarnhaolararferioniaithy gweithlu, a'r trigolion yn ehangach.

Bydd angen i ni ymchwilio i ffyrdd newydd o annog pobl i ddefnyddio gwasanaethau drwy gyfrwng y Gymraeg, ar-lein a wyneb yn wyneb, yn ogystal â pharhau i sicrhau bod y Gymraeg yn cael ei hamlygu a'i hybu fel rhan o gytundebau cyd-ddarparu neu allanoli gwasanaethau.

Drwy osod a chytuno ar amodau cryf gyda phartneriaid a darparwyr allanol, a mynnu bod cytundebau cydweithio yn glynu at ein hegwyddorion a'n safonau ni, gallwn wella ansawdd mwy o wasanaethau a gynigir i'r cyhoedd.

Yn unol â'r ymrwymiad yng **Nghynllun y Cyngor** bydd angen gweithio gyda busnesau lleol, ac yn enwedig felly mewn meysydd fel twristiaeth a hamdden, er mwyn cynnig arweiniad ar roi llwyfan amlwg i'r Gymraeg yn eu gweithgarwch, ac i sgiliau Cymraeg (neu amlieithog) o fewn eu polisïau recriwtio.

Byddai hyn yn codi statws y Gymraeg fel iaith gwaith, yn ogystal a chodi proffil yr iaith ymysg ymwelwyr rhyngwladol, gan ychwanegu naws am le i'w hymweliadau.

Byddwn yn annog mwy o gyrff a busnesau i fabwysiadu egwyddor y cynnig rhagweithiol, i sylweddoli bod cwrteisi ieithyddol a pharch tuag at ddewis iaith yn gallu creu cymaint o ewyllys da ymysg defnyddwyr, ac y dylem bob amser anelu at allu cynnig y gwasanaeth sydd yn ateb yr angen ieithyddol, yn hytrach na disgwyl i bobl orfod gofyn amdano.

3.4

Maes Blaenoriaeth 4: laith y gymuned

Y weledigaeth...

- Cynnydd yn nifer a chanran y boblogaeth sydd yn ystyried eu hunain yn siaradwyr rhugl.
- Grwpiau cymunedol yn cael cefnogaeth i drefnu a chynnal gweithgareddau sydd yn mynd ati'n bwrpasol i hybu'r Gymraeg.
- Y Gymraeg yn cael ei gweld yn amlwg, mewn gweithgareddau, ac wrth eu hysbysebu ar y cyfryngau cymdeithasol, gan sicrhau fan leiaf bod naws ddwyieithog a chynhwysol i ddigwyddiadau cymunedol.
- Pobl ifanc yn cael eu hannog i fod yn arweinwyr cymunedol ac i drefnu gweithgareddau yn eu cymunedau sydd yn dylanwadu ar ddefnydd iaith ac yn cynyddu cyfleoedd i gymdeithasu yn naturiol drwy gyfrwng y Gymraeg.
- Gwahanol garfanau cymdeithasol a chymunedol, a siaradwyr llai parod, yn teimlo eu bod yn rhan o'r gymuned Gymraeg.
- Y Gymraeg yn cael blaenoriaeth amlwg mewn cynlluniau economaidd, tai a chynllunio yn lleol er mwyn sicrhau bod unrhyw gynlluniau a datblygiadau yn cyfrannu yn gadarnhaol at ymdrechion i ddiogelu a chryfhau sefyllfa'r iaith yn ein cymunedau.

Y darlun ystadegol...

Mae Arolwg Defnydd Iaith 2013-15 (Llywodraeth Cymru a Chomisiynydd y Gymraeg 2015) yn dangos bod nifer cynyddol o bobl yn ystyried eu hunain yn siaradwyr Cymraeg, ond heb fod yn rhugl, gyda'r nifer wedi cynyddu yng Ngwynedd o 13,800 yn 2004-06 i 19,400 yn 2013-15.

Beth sydd angen digwydd nesaf?

Mae'r fenter iaith yng Ngwynedd, Hunaniaith, yn rhan o'r Cyngor, ac felly bydd eu gwaith nhw a'u partneriaid yn gwbl hanfodol er mwyn cyflawni'r weledigaeth yn y maes hwn.

Bydd Hunaniaith yn parhau i ddatblygu cynlluniau fydd yn rhoi cyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg yn naturiol mewn cyd-destunau newydd ac amrywiol yn eu cymunedau. Byddant hefyd yn chwilio am gyfleoedd i gynyddu defnydd o'r Gymraeg mewn technoleg.

Byddant yn parhau i gydweithio gyda phartneriaid allanol a mudiadau cymunedol er mwyn rhoi cyfleoedd ymarfer a magu hyder i'r rhai sy'n llai parod i siarad neu sydd yn siaradwyr newydd, gyda'r nod o gymhathu gwahanol garfanau ein cymdeithas yn fwy effeithiol.

Byddant yn cynnig cefnogaeth i grwpiau gwirfoddol a chynrychiolwyr cymunedol ac yn codi ymwybyddiaeth a dealltwriaeth o'r rôl sydd gan bawb i chwarae wrth gynnal yr iaith, ac i ledaenu'r balchder yn y Gymraeg fel iaith fyw.

Byddant yn cynnig cefnogaeth hefyd i sicrhau bod cyfleoedd amrywiol ar gael i bobl o bob oed ddefnyddio'r Gymraeg, ond yn enwedig felly pobl ifanc, sydd mewn cyfnod mor fregus a ddylanwadol yn eu bywydau.

Bydd angen cydweithio gyda nifer o bartneriaid cymunedol yn y maes hwn, ynghyd â chynghorau cymuned a busnesau sydd yn cynnal digwyddiadau o bob maint yn ein cymunedau. Byddai codi statws yr iaith o fewn rhai digwyddiadau mawrion, a'u gweld yn rhoi lle amlwg i ddarparwyr ac adloniant Cymraeg, yn dangos i bobl ifanc a'r gymuned yn ehangach bod gwerth i'r iaith ym mhob maes.

Bydd hefyd yn hollbwysig sicrhau bod y Gymraeg yn cael blaenoriaeth deg o fewn polisiau a chynlluniau strategol y Cyngor sydd yn mynd i effeithio ar y cymunedau, ac yn enwedig felly ym maes cynllunio.

Bydd Uned iaith ac Uned Gynllunio'r Cyngor yn parhau i gydweithio yn agos, er mwyn datblygu arbenigedd cynllunio ieithyddol yn y maes fydd yn cryfhau ac yn gwarchod buddiannau ieithyddol o fewn y broses gynllunio.

3.5

Maes Blaenoriaeth 5: Ymchwil a thechnoleg – gosod y seiliau cywir

Y weledigaeth...

- Datblygu gwell dealltwriaeth o arferion pobl wrth ddefnyddio'r Gymraeg.
- Canfod ffyrdd newydd o ddylanwadu ar arferion iaith pobl.
- Mwy o bobl yn barod i ddefnyddio'r Gymraeg wrth ddefnyddio technoleg.

Beth sydd angen digwydd nesaf?

Byddwn yn ceisio manteisio ar ein sefyllfa unigryw, a'r crynodiad uchel o siaradwyr Cymraeg yn y sir, er mwyn deall arferion a thueddiadau pobl wrth ddefnyddio'r Gymraeg, ac i geisio cynyddu eu defnydd o'r Gymraeg wrth ddefnyddio technoleg.

Byddwn yn ceisio datblygu'r berthynas gyda phrifysgolion Cymru er mwyn canfod cyfleoedd i gyfrannu at waith ymchwil ym maes cynllunio ieithyddol a newid ymddygiad, fydd yn ei dro yn ein helpu ni i ddeall sut mae pobl yn defnyddio'r iaith mewn gwahanol gyd-destunau ac i addasu i'r newidiadau hynny.

Byddwn yn ceisio cynnig cyfleoedd profiad gwaith i fyfyrwyr er mwyn datblygu gwell dealltwriaeth o elfennau ymarferol cynllunio ieithyddol, ac er mwyn cyfrannu at arbenigedd yn y maes.

Byddwn yn datblygu prosiectau fydd yn annog mwy o bobl i ddefnyddio'r Gymraeg ar y we, ar y cyfryngau cymdeithasol ac wrth ddefnyddio hunanwasanaeth, gan ystyried sut orau i gyflwyno'r Gymraeg yn y cyd-destunau yma er mwyn dylanwadu a chynyddu defnydd ohoni.

4. Gweithredu'r Strategaeth

Gan mai strategaeth yn cael ei harwain gan y Cyngor yw hon, bydd yn canolbwyntio yn bennaf ar y meysydd hynny y mae ganddo ddylanwad uniongyrchol drosto. Fodd bynnag, gan bod cydweithio agos gydag asiantaethau a chyrff eraill ar draws sawl maes strategol, bydd gan bartneriaid a sefydliadau cymunedol eraill rôl allweddol i'w chwarae wrth hybu'r Gymraeg ar draws y Sir.

Wrth gydweithio ar draws Gwynedd a Môn, drwy'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus, er enghraifft gellir dwyn perswâd ar gyrff eraill fel y Bwrdd Iechyd a chyrff cyhoeddus eraill sydd yn darparu gwasanaethau ar gyfer y cyhoedd.

Bydd cynnal perthnasau effeithiol gyda sefydliadau megis Cymraeg i Blant, yr Urdd a sawl sefydliad arall sydd yn derbyn arian drwy grant hybu'r Gymraeg y Llywodraeth hefyd yn allweddol er mwyn sicrhau nad oes dyblygu gwaith, a bod ein hymdrechion i warchod a hyrwyddo'r iaith yn gweithio tuag at yr un nod.

Bwriedir cyflawni prif elfennau'r Strategaeth hon mewn cydweithrediad agos â rhai cymunedau, a thrwy weithio'n strategol er mwyn prif-ffrydio'r iaith Gymraeg a chynllunio ieithyddol fel rhan greiddiol o gynlluniau, strategaethau, rhaglenni, polisiâu, prosiectau a gweithgareddau a ddarperir ac a gynhelir eisoes yng Ngwynedd.

Golyga hyn fod yr iaith Gymraeg a hyrwyddo defnydd o'r iaith yn dod yn rhan naturiol o bolisi a gweithrediad cynlluniau economaidd, adfywio, cynllunio, polisi tai, addysg a chymhathu. Hyn oll ar y cyd ag ymgyrchoedd i hyrwyddo'r Gymraeg a gynhelir gan gymunedau yn uniongyrchol eu hunain.

Bydd angen i'r Strategaeth fesur i ba raddau y llwyddir i wau'r elfennau hyn gyda'i gilydd, sut mae polisiâu eraill yn cyfrannu at ffyniant yr iaith, ac adnabod a dylanwadu ar bolisiâu pan fyddant yn rhwystro ac yn hwyluso'r Gymraeg.